

Complexnummer: 517705

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

De Wachter

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

517706, 517707

Woonplaats

Amersfoort

Gemeente

Amersfoort

Provincie

Utrecht

Locatie van het hoofdoject

Dr. J.P. Heijelaan 2, 3818 GT te Amersfoort

Complexomschrijving

Inleiding

VILLA "De Wachter" met TENNISHUISJE EN PERGOLA ligt op een uitgestrekt terrein, dat door een lage muur met pijlers van de weg is gescheiden. De bouwmassa ligt evenwijdig en op enige afstand van de Dr. J.P. Heyelaan in een gebied met grote villa's.

De villa werd in 1927-29 gebouwd naar ontwerp van H.Th. Wijdeveld.

De architectuur van de villa sluit met name door de detaillering en het metselverband aan bij de Amsterdamse School, waarbij ook invloeden van het Zakelijk Expressionisme herkenbaar zijn, hetgeen tot uitdrukking komt in de sculpturale compositie van de kubische volumina met platte daken.

De opdrachtgever, de familie Langelaan, was eigenaar van Wessel Huygens, een staal- en machinefabriek en gaven Wijdeveld veel vrijheid, waarbij van de faciliteiten van de staalfabriek gebruik gemaakt mocht worden.

Wijdeveld realiseerde zowel wat vormgeving als materialen betreft een vernieuwend ontwerp. De villa heeft tussenvloeren van gewapend beton, die het mogelijk maakten open hoeken in het ontwerp op te nemen.

Vanwege het platte dak had Wijdeveld al zijn overtuigingskracht nodig om het plan door de plaatselijke Schoonheidscommissie te krijgen. Zo betoogde hij dat de verticaal geplaatste 'dakpannen' zonder meer vergelijkbaar waren met schuin geplaatste dakpannen.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De villa is omringd door een grote tuin, waarin een vijver en een pergola zijn gelegen. In 1929 werd een tennishuisje met bijbehorende baan eveneens naar ontwerp van Wijdeveld aangelegd. De tennisbaan is door middel van een pergola met het hoofdgebouw verbonden.

Na aankoop van het pand door de congregatie van de 'Zusters onder de Bogen' werd de villa verbouwd, waarbij de onderdoorgang werd dichtgezet en de garage als kapel werd ingericht. Aan de zuidzijde werd de villa op de begane grond uitgebreid met een serre.

Na het vertrek van de congregatie werd de villa halverwege de jaren tachtig in twee afzonderlijke woningen gesplitst. De genoemde wijzigingen vallen buiten de bescherming.

Het complex van villa De Wachter bestaat uit:

1 de villa

2 de pergola met tennishuisje

Waardering

Villa "De Wachter" met pergola en (voormalig) tennishuisje is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als goed voorbeeld van een villa, gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School met invloeden van het Zakelijk Expressionisme, alsmede als vernieuwend bouwtype (in constructie en materiaalgebruik). De villa maakt onderdeel uit van het oeuvre van de internationaal vermaarde architect H.Th. Wijdeveld. Het complex is van ensemble waarde als onderdeel van de villawijk.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 517706

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	24 juni 2002
Kadaster deel/nr	82736/139

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Amersfoort	Amersfoort	Utrecht					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Dr. J.P. Heijelaan	2			3818 GT	Amersfoort		
Dr. J.P. Heijelaan	4			3818 GT	Amersfoort		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Amersfoort	F				2425		
Amersfoort	F				2424		

Omschrijving**

Omschrijving

VILLA, opgebouwd als een compositie van drie samengestelde kubische massa's van verschillende hoogte, breedte en diepte met daaraan één bouwlaag hoge halfronde uitbouwen, aan zowel de oost- als de westgevel. Op deze uitbouwen zijn terrassen gelegen. De hoofdmassa heeft een L-vorm, waarvan de relatief korte voet het meest naar voren gelegen deel is in de zuidgevel. De hoofdmassa heeft drie bouwlagen, waarvan de eerste bouwlaag relatief hoog is. Hier zijn de voornaamste ruimten gepositioneerd, zoals de gecombineerde hal/woonkamer, de brede trap, de eetkamer en de rookkamer. Deze laatste ruimte steekt aan de oostzijde middels een half rond, één bouwlaag hoog volume uit de hoofdmassa. Hierboven bevindt zich een ommuurd terras. Aan de westzijde van de hoofdmassa bevindt zich een drie bouwlagen hoge kubische uitbouw. De eerste en de tweede bouwlaag hebben samen dezelfde hoogte als de eerste bouwlaag van de hoofdmassa. Oorspronkelijk waren hierin de dienstruimten ondergebracht. Tussen woongebouw en garage was een open doorgang, die na de verbouw is afgesloten. Aan de westzijde bevindt zich een één bouwlaag hoog volume met halfronde hoekoplossing, waarin zich voorheen de garage met stalen garagedeuren bevond. Bij de verbouw zijn de garagedeuren vervangen door hoge vensters. Hierboven bevindt zich een ommuurd terras, dat te bereiken is via trappen aan weerszijden.

In het midden van de voorgevel (noordzijde) bevindt zich een uit drie lage bouwlagen bestaande risaliet, waarin op de begane grond de keuken, en op de daarboven gelegen verdiepingen de dienstrap was ontworpen. Links naast deze risaliet bevindt zich de hoofdentree, die door een lage overstek en vensters met glas-in-lood is geaccentueerd. Rechts in de oksel van de risaliet is een kwartrond

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

bouwwolume van drie verdiepingen aangebracht. Dit bouwwolume bezit een reliëfrijk metselwerk, bestaande uit verticaal geplaatste stenen, dat door een strokenvenster wordt afgesloten. Tegen de rechter voorzijde van de risaliet is een halfronde serre met roedenverdeling geplaatst.

Schoorstenen bevinden zich in de hoofdmassa, op het raakvlak ter linkerzijde van de risaliet aan de noordzijde en het raakvlak ter rechterzijde van de risaliet aan de zuidzijde.

De gevels worden aan de buitenzijde door variatie in metselverbanden, materiaalgebruik en venstervormen geaccentueerd. Daardoor komt ook het verschil tussen de voornamelijk hoofdmassa en de 'dienst'-risalieten goed tot uitdrukking, omdat zo het verschil in hoogte van de eerste bouwlaag duidelijk wordt. Deze eerste bouwlaag is met gele baksteen in Noors verband gemetseld. In de hoofdmassa wordt dit echter doorbroken. Aan de noordgevel door een strook verticaal metselwerk, met daartussen een strokenvenster, dat de rookkamer rondom verlicht, terwijl aan de gevels aan de oost- en zuidzijde een strook met reliëfrijk blokvormig metselwerk is aangebracht. De tweede bouwlaag wordt rondom door een smalle strook identiek blokvormig reliëfrijk metselwerk geaccentueerd. Deze strook is in de hoofdmassa breder en tevens hoger gelegen dan in de risalieten. In de strook van de hoofdmassa zijn éénlichts vensters geplaatst, in de strook in de risalieten tweelichts vensters. Het meest opmerkelijk is de bedekking van de derde bouwlaag: verticaal aangebrachte rood geglazuurde leipannen. In deze derde bouwlaag zijn op regelmatige afstand van elkaar kleine tweelichts vensters aangebracht.

Het interieur van het woonhuis Dr J.P. Heyelaan 2 is nog grotendeels intact. Bijzondere ruimten, zowel wat indeling als materiaalgebruik betreft, zijn de geheel met natuursteen beklede entree, de gecombineerde hal/woonkamer/trap en de halfronde en verdiept gelegen rookkamer. Details als in het plafond weggewerkte lampen, blokvormige deuren (die zijn verwijderd uit nummer 2, maar opnieuw gebruikt als entree van nummer 4), strak afgewerkte plafonds en van verschillende houtsoorten vervaardigd meubilair.

Waardering

Villa 'De Wachter' is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als goed voorbeeld van een villa, gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School met invloeden van het Zakelijk Expressionisme. Binnen de ontwikkeling van de villa neemt dit pand door de vernieuwende elementen (uitvoering van de kap) een belangrijke plaats in. De villa is binnen het oeuvre van de internationaal als belangrijk erkende architect H.Th. Wijdeveld van betekenis. De villa bezit, samen met de tot het complex behorende tennishuisje en pergola, ensemblewaarde als onderdeel van de villawijk.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 517707

Status rijksmonument
Inschrijving register* 24 juni 2002
Kadaster deel/nr 82736/130

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Amersfoort Amersfoort Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Amersfoort Bergkwartier

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Amersfoort F 2424

Omschrijving**

Omschrijving

Verbonden met de villa door een bakstenen pergola staat op enige afstand ten westen van het hoofgebouw een TENNISHUISJE aan een tennisbaan. Dit complex werd in 1929 door H.Th. Wijdeveld ontworpen. Het materiaalgebruik - baksteen in Noors en blokvormig verband - en de toepassing van rechthoekige vormen, afgewisseld door ronde hoekoplossingen zijn nadrukkelijk afgeleid van de vormen van de villa uit 1927.

Het gebouw bestaat uit een rechthoekig, overdekt en afgesloten tenniszitje, met een erboven gelegen terras, dat middels een trap kan worden bereikt. Aan de andere zijde bevindt, op een verhoging van drie treden, een open, overdekt zitje met daarachter een schuur.

De voorgevel (westzijde) bestaat uit twee delen. Het open en overdekte tenniszitje wordt omsloten door twee bakstenen wanden, waarbij het platte dak op een bakstenen kolom rust. Rechts bevindt zich de naar de tennisbaan gerichte, deels afgeronde gevel van het geheel omsloten tenniszitje. Dit volume bezit een groot rechthoekig venster, dat de ronding van de gevel volgt. Hiernaast bevindt zich een openslaande deur als toegang tot het zitje. De indeling van het venster is veranderd. Boven het volume bevindt zich een terras omgeven door een bakstenen borstwering met balustrade en vlaggenmast.

De achtergevel is eveneens in tweeën gedeeld. Links is een rechthoekig venster in het gevelvlak opgenomen. Vanuit het midden leidt een bakstenen trap naar het hierboven gelegen terras.

Het rechter gedeelte van de gevel, waarachter de schuur is gesitueerd, is geheel blind.

Een dubbele deur in de rechthoekige linker zijgevel geeft toegang tot de schuur. Het metselwerk vertoont een patroon van vakken, die

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

afwisselend uit twee horizontale en twee verticale stenen bestaan.

Een groter rechthoekig venster in de rechter zijgevel biedt uitzicht op de tennisbaan.

Waardering

Het tennisgebouwtje annex schuur met pergola is van algemeen belang vanwege de architectuurhistorische waarde als een zeldzaam voorbeeld van een tennishuisje, uitgevoerd in de stijl van de Amsterdamse School en met invloeden van het Zakelijk Expressionisme. Het gebouwtje is ontworpen door de internationaal vermaarde architect H.Th. Wijdeveld. Het tennishuisje annex schuur en pergola zijn van ensemblewaarde als onderdeel van het complex en in relatie tot de omliggende villawijk.

Hoofdcategorie

Sport, recreatie, vereniging en horeca

Subcategorie

Sport en recreatie

Functie

Tennisbaan